

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5:20, za pol leta K 2:60, za četrt leta K 1:30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petlit vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavih po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane petlit vrstica 24 vin. — Reklam. so pošt. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Napredek ne počiva.

Še nikdar nismo imeli toliko pasimistov kakor sedaj. Ogromno je število ljudi, ki jih je prepričala vojna, da razvoj človeštva nazaduje, da človeštvo pravno prepaša. Nikdar še ni bilo take grozovite moritve med ljudmi, nikdar take spretnosti v izdelovanju morilnega orožja, nikdar takega pohlepa in samopašnosti v trgovini in gospodarstvu. In vse to kaže znači propad, pravi pogin človeštva.

Prav nobenega dvoma ni, da je ta doba človeške zgodovine doba največje moritve ter da se je dobičkarstvo razvilo do skrajne bujnosti. Toda, ali zadošča taka površna sodbina o razvoju sveta, in pogled na razvoj pravstvene ideje? Kdor hoče presojati postanek in minulost dogodkov, ta mora znati predvsem presojati vse to z razvojno-zgodovinskim mišljenjem in kritičnim vpogledom.

Če se ozremo v zgodovino človeštva, opazimo vedno bolj ali manj razvit gospodarski ali socialni red, ki so od njega odvisne ljudske množice. Povsem izključeno je, da ne bi tudi sedanjí ogromni razvoj tehnike in naraščajoče kupčenje kapitala tudi ustvarjala izrečno nesocialno uredbo življenja in poosttrivala nasprotstvo med vladajočim sistemom in ljudstvom. In prav zaradi tega, ker je to nasprotje kar najbolj razvito, ne bi bilo logično, če bi utegnili ta sistem z grozovitimi posledicami jemati kot merilo za razvoj ljudske duše.

Kdor hoče poznati pravstveno mišljenje ljudstva, mora iti med množico, ki znači jedro celote, pa bo videl, da se duševno življenje ni še nikdar tako silno razvilo kakor danes. Še nikdar ni ljudstvo imelo toliko čuta za skupnost, toliko zmisla za celoto kakor danes. Kako so pripovedovali že vsa stoletja o ljubezni do bližnika in vedno prepovedovali dalje, toda propovedi so imele le poslušalce in šele danes jame ljudstvo v resnici pojmovati nauk o veliki, skupni sreči. — Če danes torej še vedno tako silno brne topovi in oderuh ne skriva svoje poželjivosti, so to pač le posledice sistema današnjega svetovnega reda. Množica ljudstva je pa prepojena še vedno s hrepenenjem po skupni sreči kakor prej, če ne še bolj. Če mora imeti življenje tudi na zunaj pravstveni značaj, se mora napraviti harmonija med ljudsko dušo in družabnim redom. Čuteče ljudstvo mora oskrbovati samo gospodarsko življenje.

Spoznanje potrebe tega razvoja pač še ni nikdar prodrlo v tako široke kroge kakor sedaj po izkušnjah vojne dobe, in zato se nadejamo, da bo razvoj k skupnim in urejenim svetovnim razmeram večji in hitrejši nego je bil, in da bodo gospodarske uredbe postajale bolj in bolj primerne pravstvenemu čutenju ljudstva. To prepričanje nam obeta najlepšo bodočnost, mi smo v tej veri optimisti, in se že sedaj veselimo bodočega razvoja in življenja.

Štokholm.

Bodoča zgodovina bo s hvaležnostjo omenjala neminljive zasluge ruskega proletariata, ki je najprej strl spono mednarodnega odtujenja in sovraštva ter pozval svet na delo za mir. Klic je zbudil po vsem

svetu veliko pozornost. Nekateri so se ustrašili tega poziva, drugi ga omalovažujejo še danes, a kljub temu opazimo, da se pojavlja vedno več pristašev ter, zlasti med delavstvom narašča zanimanje za ta poziv in resna volja glede na obnovo internacionale je domala popolnoma prodrla.

Konferenca v Štokholmu ne bo sklepala miru. To vemo vsi. Ta konferenca se bo posvetovala v prvi vrsti o sklicanju mednarodnega kongresa. Pripravila bo podlago zanj, razpravljala bo o načelih, ki naj bodo merodajna za mednarodni kongres ter se posvetovala o vojnih smotrih in o pogojih miru le toliko, kolikor treba za oživetitev in poslovanje internacionale. Pripomniti treba, da je naloga Štokholmske konference združiti ves tisti proletarijat, ki prihaja v poštev pri akciji za mirovna pogajanja v enotno organizacijo, da razvije delo, težko delo vsake stranke v svoji deželi med svojim narodom.

Konferenca ne bo delila dežele, ne bo razpravljala o podrobnostih mirovniških pogajanj, marveč bo sklenila načela, ki so jih sprejeli že mednarodni kongresi v Štutgartu, Kodanju in Basileji ter po potrebi te sklepe dopolnila. Vsekakor bo sklepala konferenca tudi o predlogih za popolno ali delno razoroženje in vpostavitve mednarodnega reda ter za ustanovitev stalnih razsodišč in prirejanje rednih svetovnih državnih kongresov. Dnevni red in razprave bodo silno obsežne. Kakor žal, da bodo še padale žrtve, in bo vojna pustošila svet še dalje, smemo vendar pričakovati, da bo konferenca, ki se bo vršila meseca junija pripravila pot, zbližala človeštvo in prinesla mir, sicer ne takoj, a gotovo.

Štokholmske konference se udeležijo najbrže vse stranke. Udeleži se je zlasti ruska, ameriška in italijanska socialna demokracija izmed vojujočih držav. Mislimo pa da ni treba posebej naglašati, da se je udeležijo tudi zastopniki iz nevtrálnih držav.

Avstro-Ogrska in Nemčija pošljeta na štokholmski kongres naslednje sodruge:

Delegati iz Avstrije in Ogrske:

Nemška stranka: dr. Viktor Adler, dr. Viljem Ellenbogen, dr. Karl Remer, Karl Seifc; za strokovno komisijo Anton Hueber; poljska stranka: Ig. Daszynski in dr. Diamand; češka socialna demokracija: Edmund, Burian, Viktor Stein; češko slovenska socialna demokracija: Haberman, Nemeč in dr. Šmeral; italijanska stranka: Pittoni; rumunska stranka: Grigorovici; jugoslovanska stranka: dr. H. Tuša in A. Kristan.

ogrška socialna demokracija: Bokanyi, Buchinger, Garami, Kunfi in Welinger; bosensko-hercegovinska socialna demokracija: Markič in Glumac.

Hrvatski sodrugi doslej še niso prijavili svoje udeležbe;

Delegati iz Nemčije.

Nemška socialna demokracija: Scheidemann, Ebert, Müller, Molkenbuhr, David in Rihard Fischer. Generalna komisija strokovnih organizacij: Bauer, Legien in Saffenbach.

Neodvisna socialno-demokratska stranka: Haase, Bernstein, Adolf Hoffmann, Kautsky in gospa Zietz.

Za mir brez osvajanja in vojne odškodnine.

Proti vsenemškim hujskačem.

V „Neue Zürcher Zeitung“ piše princ Aleksander zu Hohenlohe:

Kdor presoja položaj vojujočih držav povsem objektivno, ta mora, če ne zapira oči prav namenoma resničnosti, priti do zaključka, da so danes za vsa na tej vojni udeležena ali, bolje povedano, zaradi te vojne trpeča ljudstva, vsa brez izjeme, žrtve, ki so jih doprinesla na imetju in krvi, narasle do take veličine, da sploh ni mogoče več govoriti o „zadostni odškodnini“, in kako „ozdravitvi ran“, ki jih je jim zadala vojna. Najprej bodo vsa ljudstva, če vojna ne neha prav kmalu, v takem finančnem položaju, da sploh ne bodo mogla plačevati vsot, ki bi vsaj nekoliko zalegle, dalje pa bi ne bila nobena vsota, če bi znašala še toliko milijard, nikakršna primerna odškodnina, doprinešenim žrtvam. Ali so torej vse te žrtve zastoj doprinešene? To bi bilo tragično. Ne. Se bi bila odškodnina ljudstvom za nedopovedno, neizmerno trpljenje, ki ga jim je doprinesla ta vojna: ta je trajni mir, kot uspeh vojne. V tem zmislu moramo delati vsi, ki moremo pospeševati ta mir, in ta končni uspeh te vojne si moramo vzeti že sedaj za smoter. Zaraditega ni vse eno, če, česar se boje konservativci, mirovni pogoji ne obsegajo nikakršne aneksije in nikakršno vojno odškodnino, marveč je celo potrebno, da se mir sklene tako. Zakaj le, če ta mir ne bo zopet prinesel v novi čas, stare in nove sporne točke med narode, le če ne bo zapustil noben udeležnik konferenčne dvorane mirovniških pogajanj z grenkim občutkom maščevanja, le potem se je nadejati, da bo mir več nego le premirje, da bo, če že prav ne večni mir, vendar vsaj za dolgo dobo zagotovljen mir, da se bo človeštvo utegnulo toliko organizirati, da bomo smeli računati na trajanje miru tudi za daljno bodočnost.

To je edini mir, ki ga vsa ljudstva žele. V ta namen ni treba ne vojaškega jamstva ne izboljšanja mej, ki bi itak ob sedanjem nepreračunljivem napredku današnje orožne tehnike vse bilo kmalu zopet brez vrednosti.

Skoro po triletnem človeštvo morilnem borenju ne gre ljudstvom več za to, koliko bo to onemu vzelo, koliko milijard bo to onemu izprešalo, marveč vsak posamezni mož izmed ljudstva, zunaj na bojišču in doma, naj pripada katerekoli narodnosti, ima le eno misel: Kdaj bo konec te vojne? Kdaj se končno vrne domov?

Izjava avstrijske in ogrske vlade je temu razpoloženju narodov na radost popolnoma in nedvomno ustregla. Vodilni državniki v Berlinu, soditi po oficioznem kanclerjevem listu „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“, ki je prinesel le zelo omejeno izjavo, še vedno ne marajo tega najbrže, ker se boje odpora pri konservativcih in vsenemških aneksionistih. To pa jim ne bo nič pomagalo. Prišel je trenutek, ko ne gre več po starem tiru. Ljudstvo hoče priti do besede in sovladati. Prav kakor se bo morala berlinska vlada v notranji politiki še mnogo bolj približati demokratični in parlamentarni misli, nego se je z obljubljenim prusko volilno reformo, prav tako bo morala tudi v zunanji

politiki in v prvi vrsti v mirovnem vprašanju ustreči željam ljudstva. Vsaka stranka, vsak državnik, sploh vsi, kdorkoli že bodi, ki tega ljudskega glasu ne more ali noče razumeti, bo izginil, hitreje nego sam sluti, in moral bo napraviti prostor takim možem, ki spoznavajo potrebo časa, zakaj potrpežljivost ljudstva je na skrajni meji.

Preteča svetovna lakota.

„Frankfurter Zeitung“ obravnava v temeljitem članku o nevarnosti svetovne lakote. Med drugim pravi:

Znaki se množe, da se bližamo svetovni lakoti. In potem bomo doživeli maščevanje narave, da si bodo ljudje domišljevali glede na neumno precenjevanje svojih tehniških pridobitev, češ, da so prosti vseh naravnih spon, ter da bodo leta in leta morali posvečati vse svoje sile edino pokončanju. . . . Vojna je podobna, kakor značilno pravi člankar, tri leta trajajoči splošni stavki dela zmožnih mož v vseh vojujočih državah. Dočim je poraba živil na bojiščih se nahajajočih milijonov mnogo večja kakor v miru — da ne omenjamo vojne na morju in ob izpraznitvah ozemelj itd. uničenih velikanskih množin živil — pada povsod za bojnimi črtami količina kmetijskega pridelka, ker ni delovnih rok in tudi priprave manjka; na Francoskem predvsem že petina zemlje ni obdelana, in v Rusiji utegne biti najbrže še slabše; ruski listi so tožili že pred revolucijo, da ruski kmetje propadajo gospodarsko in нравno, da je mnogo neobdelanega polja, se ne opravljajo potrebna dela, gospodarstva pa so grozovito zanemarjena. Pridetek se pa manjša tudi zaradi nedostajanja gnojil, kar povzroča nerodovitnost zemlje: salpeter streljajo v zrak, namesto da bi ga trosili v zemljo, drugim pa manjka kali: In posledica vsemu temu je dalje tudi, da pobijejo in koljejo vedno več živine (kar zopet pomeni slabše gnojenje). To zadeva sedaj že tudi evropske nevtralce, ki morejo zaradi otežkočenega uvoza krmil tudi omejevati rejo živine. Isto pa velja enako za živinorejo v izvenevropskih državah, zakaj narasle cene so prav vabljive in očitno so jeli glavnicu, ki je v živini, povsod neobzirno izrabljati s klanjem živine. Torej: manjši pridelek zemlje in močna poraba živine v Evropi; po bogatih žetvah spočetka sedaj očitno dve zaporedni slabi žetvi v Severni Ameriki; zaloge, ki so jih hranili tam in povsod zunaj Evrope, ki so prej služila za dopolnjevanje prehrane, so porabljene do zadnjega zrna; prebitki ruske žetve, ki se niso izvozili ter bi morali pravzaprav tvoriti veliko rezervo za zahodne dežele, so večinoma že porabljene po večji potrebi ali so se pokvarile; razentega pa imamo ogromne cene in vedno manj prevoznih ladij — taka je slika.

Če bi svet le trenutek pomislil, pa bi ntegnil slutiti tragedijo Evrope, ki se ji bliža se napoveduje in ki je že jasnejša, če upoštevamo, da bo po vojni prav enako pomanjkanje na surovinah in na prometnih sredstvih. Že do sedaj je šlo iz Evrope nad 20 milijard samo v Zedinjene države. In sledile bodo nadaljne milijarde. . . . Tudi s cenami za surovine ni bolje; morebitne visoke cene za naše surovine, n. pr. za premog, bodo mogle to le deloma izravnati. In že grade Zedinjene države in Japonska na vse pretege svojo trgovinsko mornarico, da bodo tudi s tem oslabilo Evropo v svojo korist. Nastane končno vprašanje, kje bodo v bodoče ob takem prevratu predelavali blago, vsaj surove izdelke in podobno, ki zanje ni treba posebne zmožnosti, tradicije. Ali se bo težišče sveta potem tudi premaknilo iz Evrope? In morda bodo ljudje zopet potovali, ker stvari ne bodo prišle zopet k njim, kakor je to bilo pred vojno?

Spomni se podpornega sklada!

Svetovna vojna.

Skoro pol leta so počivali večji boji na italijanski fronti. Dne 12. maja so pa Italijani pričeli svojo deseto ofenzivo v glavnem na črti od Tolmina do morja. Vrše se zlasti artiljerijski boji z vso silovitostjo. Čete nastopajo le na posameznih oddelkih, tako pri Avčah in Kanalu, na višini pri Plaveh, Zagoro, Sveto Goro, Št. Gabriel in Fabijiti hrib. Boji so jako hudi, ki pa niso prinesli Italijanom nobenih uspehov. Na tirolski bojni črti so tupatam topovski boji. Avstrijske čete so ujele do danes že nad 2000 ujetnikov. Na francoski fronti so divjali še vedno velikanski boji pri Arrasu in ob Aisni. Dolgotrajne bitke so le nekoliko premaknile pozicije, toda nemške bojne črte ta ofenziva ni mogla prodreti. Vrše se tudi v Šampaniji topovski boji.

Na ruskem bojišču je nastal izreden mir. Rusi nimajo več veselja do vojne.

Vršili so se pa tudi boji v Macedoniji, kjer je Sarraill pričel novo ofenzivo, okolo Bitolja in so se končno boji razširili tudi na porečje Strume. Sarraill je imel pri tej ofenzivi nad 20.000 mož izgub.

V Mezopotaniji so Turki zavrnili večje ruske napade.

Po velikih obetih so se pričele ofenzive sporazuma. Najprej so pričeli boji na Francoskem, potem v Macedoniji in končno na Goriškem. Rusija ni sposobna v sedanjih razmerah za večje akcije.

Zadnje dni so se razvili zlasti zračni boji na vseh bojiščih do izredne intenzivnosti. Vojna s podmorskimi čolni postaja bolj in bolj nevarna. Izgube na ladjah so ogromne.

Domači pregled.

Prehranjevalni nadzornik za Kranjsko s sedežem v Ljubljani je pričel poslovati v poslojpu deželne vlade. Za stranke bo uradovljal ob petkih in sobotah. Za to mesto je imenovan podpolkovnik Viljem Wiener.

Nova prebiranja. S pozivnim razglasom „T-“ zaukazano ponovno prebiranje v letih 1871 do 1867 rojenih črnovojnikov in vseh onih v letih 1893 do 1867 rojenih, ki so bili dosedaj izvzeti od prebiranja vsled kakega izvida o napakah, ki napravljajo nesposobnim za vsako službo, se vrši na Kranjskem: Dne 17., 18., 19., 20. in 21. maja v Ljubljani za sodna okraja Ljubljana (izvzemši mesto Ljubljana) in Vrhnika; dne 22. maja v Višnji gori za sodni okraj Višnja gora; dne 23. in 24. maja v Črnomlju za sodna okraja Črnomelj in Metlika; dne 25. maja v Rudolfovem za sodni okraj Rudolfovo; dne 26. maja v Žužemperku za sodni okraj Žužemperk; dne 23. maja v Trebnjem za sodni okraj Trebnje; dne 30. maja v Mokronogu za sodni okraj Mokronog; dne 31. maja v Kostanjevici za sodni okraj Kostanjevica; dne 1. junija v Krškem za sodni okraj Krško; dne 2. junija v Ratečah za sodni okraj Rateče; dne 3. junija v Litiji za sodni okraj Litija; dne 17. maja v Kočevju za sodni okraj Kočevje; dne 18. in 19. maja v Ribnici za sodna okraja Ribnica in Velike Lašče; dne 21. in 22. maja v Kamniku za sodna okraja Kamnik in Brdo; dne 23. in 24. maja v Ljubljani za mesto Ljubljana; dne 25. maja v Skofji Loki za sodni okraj Skofja Loka; dne 26. maja v Kranju za sodna okraja Kranj, Tržič; dne 29. maja v Radovljici za sodni okraj Radovljica; dne 30. maja na Jesenicah za sodni okraj Kranjska gora; dne 25. maja v Vipavi za sodni okraj Vipava; dne 29. in 30. maja v Postojni za sodne okraje Postojna, Ilirska Bistrica in Senožeče; dne 31. maja v Logatcu za sodne okraje Logatec, Lož in Cerknica; dne 2. junija v Idriji za sodni okraj Idrija.

Invalidna šola v Ljubljani. Pristojno armadno poveljstvo je sklenilo, da da na razpolago več barak za obrten pouk invalidov,

da se na ta način čim prej omogoči začetek obrtnega pouka. Barake že grade, in sicer neposredno pred pročeljem obrtne šole. Prakt. pouk bo obsegal: obdelovanje kovin (ključavničarstvo), nadalje elektrotehniko, mizarstvo, strugarstvo, čevljarstvo, sedlarstvo in jermenarstvo. Invalidna šola bo tvorila del ljubljanske obrtne šole.

Tragična smrt matere in otroka. V nedeljo okoli 6. ure zjutraj je v obližju »Marijinih toplic« po Ljubljani plavalo truplo neke nezane ženske, katero je došli čolnar potegnil iz vode na Trnovski pristan. Ženska je bila brez obleke. Takoj nato je prišel na površje vode tudi oblečen otroček, katerega je čolnar istotako potegnil iz vode; ženska je bila po sodbi očividcev stara okoli 26 let, otrok, lep deček, pa okoli 6 mesecev. Pozneje se je dognalo, da je nesrečnica Ivana Bischof, roj. Tomšič, rod. iz Ilirske Bistrice, soproga c. kr. davčnega asistenta, rezervnega poročnika Viktorja Bischofa, ki je sedaj nekje na fronti in sta se še ne pred enim letom poročila. Nesrečno je napadla v soboto ponoči hipna blaznost in je storila ta obupen čin. Zapustila je soprogu pismo, v katerem pravi, da dečka ne more sama zadostno dojeti, da vsled tega gre skupno s sinčkom v smrt. Posledica pomanjkanja mleka v Ljubljani!

Iz Koroške Bele. Sedaj med vojno je popolnoma naravno postalo pomanjkanje živil. Enako naravno je tudi, da moramo nekoliko potrpeti, ker teh razmer ni mogoče odpraviti. Zdrav človek pa lahko mnogo več potrpi nego slabotni ljudje, zlasti otroci in starejše osebe. Zaraditega ima javnost tudi dolžnost, da čimbolj olajša prehranjevanje takih oseb. Glavno in najbolj primerno živilo za otroke in slabotne ljudi je mleko, ki ga je sedaj tudi manj nego ga je bilo pred vojno, ker je manj molznih krav. Da se mleko ohrani za prehrano, je izšlo več naredb, ki prepoveduje izdelovati maslo in sir ter porabljati mleko celo za pičo prašičem. Te navedbe, če bi vplivale te navedbe kaj na vest pridelovalcev mleka in če bi se dale izvesti v podrobnosti, bi prav mnogo olajšale preživljanje in rešile marsikatero mlado življenje, marsikatero slabotno ali bolno osebo. Vsaj deloma se da od pomoči temu nedostaku, če občina ali okrajna oblast organizira pobiranje mleka pri posameznih kmetih in ga potem nakazuje potrebnim osebam in rodbinam. Tako delo je sicer utrudljivo, a je potrebno. Ker se v Koroški Beli in po sosednjih krajih godi prav taka kakor povsod drugod, da kmetovalci izdelujejo maslo ali sir ali pa pitajo raje domačo živad z mlekom nego bi ga oddajali hrane potrebnemu prebivalstvu, je tudi tam edina pomoč, da se konsumentje skupno obrnejo na občino ali na okrajno glavarstvo ter navedejo slučaje, v katerih le trati mleko na prepovedane načine. Le tako bi se dalo, zlasti če sodelujejo tudi konsumenti, izboljšati razmere vsaj nekoliko. Beda, umiranje otrok, ne vpliva prav nič na pridelovalce. Zato pa je potrebna samopomoč, organizacijo za dobavo mleka, ki se da izvesti ob resni volji vsaj za največjo silo. Ne odlašajte toraj!

Dopusti članov-vojakov državnega zbora. Cesar je zapovedal, da se pošljejo na dopust 15. majnika vsi člani-vojaki obeh zbornic državnega zbora.

200 letnica rojstva avstrijske cesarice Marije Terezije je bila dne 13. maja. Marija Terezija, mati cesarja Jožefa II., je vladala od leta 1740 do leta 1780.

Letošnji pridelek krompirja in sena bo v celoti zapadel državi, ki bo uredila razdelitev. Tozadevna ureditev glede sena izide že v kratkem času.

Cene za fižol. Po vladni odredbi je za fižol letošnje letine določena najvišja cena 65 K, za lečo 80 iu za grah tudi 80 K za 100 kg.

Šestega vojnega posojila je podpisal cesar Karl v Avstriji 12 milijonov kron in na Ogrskem 12 milijonov.

Strah in stud pred mrčesi, stenicami, bolhami, ušmi, muhami, ščurki, grili, molji in drugo golaznijo je gotovo upravičen, kajti muhe razširjajo s svojim obleženjem smetij in potem jedil, boleznij; molji, grili, ščurki, peresne uši povzročajo škodo v hiši, stenice, bolhe, uši pa nadlegujejo ljudi in živali. Vso to golazen v hiši, kuhinji, hlevu in vrtu pokonča takoj Fellerjev mrčesni prašek »Elsa«, ki prekaša vsa druga mrčesna sredstva. Cene pred vojno, 4 velike škatle 6 kron. — 1 škatle kot priklado 1 K 50 v, za ovoj in pošiljatev 2 K 30 v več, razpošilja edino pristno lekarnar E. V. Feller Stubica, Elzatr 334. (Hrvaško).

Svetovni pregled.

Nemški kancler Bethmann-Hollweg je govoril. Nemškemu državnemu zboru sta bili predloženi dve popolnoma si nasprotujoči interpelaciji, kakor smo že omenjali zadnjič. Socialni demokrati so zahtevali, da naj kancler jasno označi vojne smotre Nemčije. Pacifisti so svarili enako proti imperialistični politiki, nasprotno so pa konservativci in nemški nacionalci zagovarjali imperialistično politiko, zahtevali aneksije in vojno odškodnino, ki naj jo kancler izrečno označi. Upoštevati treba, da je avstrijski zunanji minister že podal izjavo, ki bi bila pripravna za zblizanje ter da je ves svet pričakoval z napetostjo, da bo tudi nemški kancler podal podobno izjavo. Zgodilo se pa ni tako. Nemški kancler je bil pred svojo izjavo na Dunaju, pride še sem, da se nadaljujejo pogajanja, toda v državnem zboru je podal v torek izjavo, ki se popolnoma ujema z ono meseca decembra 1916. Svojo izjavo je utemeljeval s tem, da ni primerno navajati vojnih smotrov javno, da je vojni položaj Nemčije izredno ugoden ter naglašal, da ni odvisen od nobene stranke, marveč se čuti odgovornega le celokupnemu nemškemu narodu. Nekoliko simpatičneje je govoril le o Rusiji, ki že bolj precizira svoje stališče glede na vojno, dočim Anglija in Francija še vedno vstrajata pri svojih prvotnih zahtevah. Kanclerjev govor je bil agitacijski govor za vztrajanje brez navedbe vojnih smotrov. V razpravi so socialni demokrati, zlasti sodruga Scheidemann in Laedebuhr izrečno naglašali potrebo jasne izjave, nasprotno so pa konservativci in nemški nacionalci kar najostreje ugovarjali politiki, ki jo zagovarjajo socialni demokrati, ter zahtevali aneksije in vojno odškodnino. Kancler pravi, da hoče s tem molčanjem čimprej končati vojno, dočim so socialni demokrati in pacifisti drugačnega mnenja. Ta kanclerjeva izjava najbrže ne bo napravila večjega utiska kakor ga je napravila decembrska, in prav veliko vprašanje je, kako bo vplivala ta izjava na nevtralce in vse druge interesirane države. Očividno tako, kakršna je nje vsebina, ki proklamira pravzaprav boj do skrajnosti. Sicer kancler glede na nasprotujoče si struje ni mogel podati orugačne izjave. (Pri tej seji so bili navzoči v zbornici tudi avstrijski nemški sodrugi dr. V. Adler, dr. Renner in dr. Ellenbogen.)

Kakšni so vojni smotri Nemčije so vpraševali v nemškem državnem zboru. Enaka in podobna vprašanja čitamo tudi po socialnodemokratiškem časopisju in v časopisju pacifistov. Nemška vlada še ni precizirala smotrov, ki bi zbujali simpatije in zaupanje pri nasprotnikih. Nemška vlada tega ne stori iz notranjepolitičnih in taktičnih razlogov. Nemški kancler je pa obljubil, da bo v kratkem označil stališče vlade glede na vojne namene. Ruski delavski odbor in tudi socialisti severnih držav so mnenja, da je mir odvisen od obljubljenih izjav nemškega kanclerja,

zakaj čim imata Rusija in Francija zagotovilo, da Nemčija ne misli na aneksije, bosta takoj pripravljene za mir.

Agitacijo za separatni mir z Avstro-Ogrsko so pričeli na Angleškem in Francoskem. Hervé meni v svojem listu, da tak mir ni mogoč.

Vojnih ujetnikov imajo centralne države do 1. februarja 1917: Nemčija 1.690.731 (17.474 častnikov); Avstro-Ogrska 1.092.055, (8294 častnikov); Turčija 23.903 (704 častnikov); skupaj torej 2.874.272 vojnih ujetnikov ki se dele po narodnosti takole: Rusi 1.080.699 (14.230 častnikov), Francozi 368.607 (6320), Angleži 45.241 (1706), Italijani 98.017 (2234), Belgijci 42.437 (658), Rumuni 79.033 (1536), Srbi 154.630 (896), Črnogorci 5607 (31).

Nadvojvoda Karl Štefan je kandidat za regenta na poljskem prestolu.

Rusija doseže lahko zelo ugoden mir. Dunajski dopisnik poroča »Frankfurter Zeitung«, da bo kancler najbrže prišel kmalu zopet na Dunaj. Rusija kot svobodna in mirna država doseže lahko zelo ugoden mir, Rusija, ki bi pa še enkrat poizkušala srečo z orožjem, pa najbrže strateško manj ugoden mir. Računati je tudi mogoče, da bo porabila Anglija psihološki trenutek, preden prične srednje države zeti, in da bo stavila osrednji mvelsilam predloge, ki lahko povzročijo mir.

Posvetovanja z avstrijskimi socialisti v Stockholmu. »Vorwärts« javlja: Konference med nevtralnimi in avstrijskimi socialisti se pričnejo v Stockholmu dne 29. maja, konference z nemškimi delegati pa začetkom junija.

Gorki o razmerju socialistov na pram vladi. »Svenska Dagebladet« poroča: Maksim Gorki odklanja vstop v provizorično vlado. V svojem listu piše: Socialisti v meščanski vladi so navadno le tali demokracije, ki naj zasigurajo vladi, da bo masa odobraval njeno politiko. Naloga koalicijskega ministristva mora biti likvidacija svetovne vojne. Vpliv demokratičnih članov mora odgovarjati dejanskim razmeram. O ministrih brez portfelja ne more biti govora.

V Rusiji se še vedno niso pomirili duhovi. Vojni minister Gučkov je odstopil, ker ne upa v svojo moč. Njegov naslednik utegne postati general Manikovski, pomorski minister pa admiral Kedrov. Provizorična vlada nima popolnega zaupanja. Više se razna pogajanja z delavskim in vojaškim svetom; med drugimi tudi glede vstopa zastopnikov delavskega in vojaškega sveta v sedanjo vlado. Delavski in vojaški svet je pritrdil temu predlogu z 41 glasovi proti 19 (en član ni glasoval). Svet je tudi določil delovni program, ki stremi za aktivno zunanjo politiko, ki dovede cim prej do splošnega miru brez aneksij in brez vojne odškodnine. V obrambo meje in ruskih svobodin naj se ukrene vse potrebno. Svet zahteva tudi ponovno vrsto socialnih, gospodarskih in finančnih reform. Z vlado bo obravnavala o teh zadevah posebna komisija. Na Ruskem se reformira provizorična vlada v koalicijsko ministristvo. Tudi drugod po Rusiji so še vedno nemiri in tudi v armadi je ponehala prejšnja disciplina. Sprememba v vladi pomeni zmago mirovne stranke, ki ima veliko zaslimbo pri vojaštvu. Najnovejša poročila pravijo, da je Miljukov odstopil, Kerenski je postal vojni minister, Tereščenko pa minister za zunanje stvari.

Grška se nadalje upira. »L'Information« poroča iz Aten, da se Zaimis upira nadomestiti vodilne osebe grškega generalnega štaba s prijatelji entente, pač pa je poslal, kakor poroča »Matin«, 6 višjih častnikov v prognanstvo v Peloponez in je le princ Andrej prepričal, da ostali častniki niso demonstrirali. Ponesrečena Sarrajlova tridnevna ofenziva je utrdila Zaimisovo pozicijo.

Amerika in separatni mir. »Associated Press« poroča: Državni tajnik Lansing je zanikal vesti, da so Zedinjene države s katerokoli zavezniških držav sklenile pogodbo, da ne bodo sklepale separarnega miru, z besedami: Niti pismenega niti ustmenega dogovora ni glede miru.

Wilson o namninih Amerike. Pri blagoslovljenju nove hiše »Rdečega križa« v Vašingtonu je rekel Wilson, da so srca ljudstva pri tej vojni Tu je prilika, pokazati posebnosti Zedinjenih držav. Pravega vzroka za nezadovoljnost Amerika nima. Vstopila je v to vojno, ker služi človečnosti. Amerika ne bo sprejela nobenega dobička iz te vojne.

Pred hudimi časi za entento. Francoski sanator Humbert je mnenja, da stoji Francoska pred hudimi časi in da je treba opustiti vse iluzije. Generalni štab se brani opustiti 5000 do 6000 rudarjev, tako da velikega dela rudokopov ni moč izrabiti. Na Angleškem manjka lasa za rove, tako da bo treba tudi tam v rudokopih omejiti delo.

Kaj je »tona«? Kadar se poroča o parnikih, se navajajo »tone«: parnik s toliko in toliko tonami. Dandanašnji se merijo trgovske ladje, po internacionalnem dogovoru, z brutto-register-tonami in vsaka taka tona se računa na 283 kubična metra. Da od števila brutto-ton dobiš netto (čisto) prostorno vsebino, moraš odbiti prostor, ki ga zavzemajo čašniške sobe, prostor za stanovanje moštva, prostor, kjer so stroji, kotli in premog. Vsi ostali zaprti in pokriti prostori nad palubo, izvzemši krmilarnico in kuhinjo, se računajo v brutto (ali register) in netto-tone ne značijo drugega nego merjenje prostora in niso v nikaki zvezi s težo parnika v tonah, po 1000 kilogramov vsaka. Drugače se zopet meri tonska vsebina bojnih ladij, kjer ta vsebina znači težo vodene mase, katero ladja odrine, ko plava na morju. Pri tem je zopet razlika ali je ladja oborožena ali ne. Ako ni, seže ladja manj v morje, ker je lažja, in izstisne manj vode, in radi tega je tudi njena tonska vsebina manjša nego v prvem slučaju. V praksi moremo odrediti velikost trgovske ladje po tem razmerju: 1 nettotona jednako 1 tričetrti bruttone jednako 2 toni težne sposobnosti: 1 brutto tona jednako 1 in pol tone težne sposobnosti jednako dve tretjini netto-tone; 1 tona težne sposobnosti jednako dve tretjini brutto-tone jednako pol nettotone. Kar se tiče težine bremena na ladji, je jasno, da tu odločuje značaj tovara. Velika je razlika, ali je naloženo blago specifično manj ali več težko. Dandanašnji nas od vseh pošiljatev zanima najbolj žito in premog. Evo razliko teže pri samem žitu: Ako se nakrca s pšenico ali koruzo ladja s 3000 brutoton, se more naložiti 4500 do 5000 ton tega žita; ako se nakrca z ječmenom, ne moreš nasuti na nje več nego 3800 ton. Kakor z žitom, tako je tudi z premogom: razne vrste premoga, razna teža. Premoga porabi modern parnik 5000 ton na dan 15 ton.

Po slabi neredni hrani ali po slastnem zavžitju napolkuhanih, neprebavljivih jedil, si je že mnogokateri nakopal trajno pokvarjanje želodca in črevesa. V takih slučajih priporočamo, da želodec zopet okrepite in črevo privadite na zopetno redno funkcioniranje, s tem, da jemljete nekaj časa Fellerjeve, želodec krepeče, milo odvajajoče rabarbarske kroglice z znamko Elsa-kroglice. Vsak zdravnik vam potrdi, da v Elza-kroglicah se nahajajoče snovi rabarbarske korenine krepe želodec. Elza-kroglice so najprijetnejše odvajilo, ne dražijo črevesa in se jim tudi ni treba privaditi, ker pospešujejo presnavljanje, učinkujejo tek vzbujačo in kri čisteče in jih radi jemljejo žene in otroci. Tudi zoper nastavek maščobe so dobro sredstvo. Cene pred vojno, 6 škatlic pošlje kamorkoli franko za 5 K 57 v, 12

škaflice za 10 K 57 vin., edino pristne le
E. V. Feller, lekarnar, Stubica, Elzatr 334,
Hrvaško. — Bolečine pomiri pri različnih na-
padih staropreizkušeno pomirjevalno sredstvo,
Fellerjev lepodišeči, rastlinski esenčni fluid
z znamko Elzafuid. Ducat na poskušnjo
franko 7 K 32 v. Tisoči pripoznalnih pisem.
(s v)

Podporni sklad.

XXXIII. izkaz.

I. Rakovec 80 vin.; Karl Schweiger
K 10— za I. Bradeško K 1—; neimenovan
K 12—; skupaj K 23-80; prej izkazanih
K 2932-75, skupaj torej K 2956-55.

Prispevke sprejema sodružica Aloj-
zija Štebijeve, Ljubljana, Franca Jožefa
cesta 5.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Št. 116.

VABILO

na

izredni občni zbor delegatov

ki ga sklicuje

načelstvo v zmislu prvega odstavka
§ 29. blag. pravil na soboto dne 26.
maja 1917 ^{1/2} 8. uro zvečer v blagaj-
niške prostore, Turjaški trg št. 4,
prvo nadstropje.

DNEVNI RED:

- Sklepanje o spremembi blagajniških
pravil v zmislu cesarske naredbe z
dne 4. januarja 1917, drž. zak. št. 6.
- Predlogi načelstva in sklepanje o
njih.

Po § 30. pravil je občni zbor sklepčen, ako je
pričujočih vsaj 30 članov, ki se po pravilih smejo
udeleževati občnega zbora. Kadar ne pride toliko
udeležnikov, se vrši eno uro pozneje, in sicer ob
^{1/2} 9. uri, nov občni zbor z istim dnevnim redom;
ta občni zbor je sklepčen ne glede na število
udeležnikov.

Opomba: Pristop na občni zbor je dovoljen
le z vabilom, ki služi obenem za legitimacijo.

V Ljubljani, dne 16. maja 1917.

Načelnik:

Mihael Rožanc, s. r.

Najlepši kras

ženske so lepo oblikovane
bujne in trdne prsi.

Žene, ki se jim zdi, da v
tem oziru niso popolne,
naj pišejo zaupljivo na
ldo Krause, ki popolnoma
brezplačno na podlagi svoje
preizkušene metode, dis-
kretno, nasvetuje, kako se dosežejo idealno dovr-
šene oblike. ldo Krause, Pressburg (Ogrsko),
Schanzstrasse 2, Abt. 97.

500 KRON

vam plačam, če ne odpravi moj
uničevalec korenin „Ria-Balsam“
vaša kurja očesa, bradavice in
oroženelo kožo v treh dneh
brez bolečin. Cena lončku s
poroštenim listom K 1-75, trije
lončki K 4-50, 6 lončkov K 7-50.
Slotine za hvalnih in priznalnih pisem. Kemi,
Košice (Kaschau, Kassa) 1. pošt. predal 12/391, Ogr.

Lepa koža

obraza in rok, ki jo občudujemo na mnogih ljudeh,
prinaša njih lastnikom dvojno korist. Prvič je lepa,
bela, mehka koža potrebna za zdravje celega telesa,
kajti le snaznost in meh-
kost kože omogoča neovir-
ano dihanje kože. Nadalje
naredi lepota obraza in rok
na naše soljudi prijeten,
dopadljiv, vabljiv vtis. Ne-
snaznosti kože, mozolji,
zakožni črvi, pege, solnčne
maroge itd. narede pa odu-
ren vtis, kar dotičniku po-
gosto škoduje. Nadalje mo-
tijo te nesnaznosti dihanje
kože, in to je škodljivo
zdravju. Mnogo tisoč mož
in žena rabi v obrambo in
za negovanje kože Feller-
jevo preizkušeno pomado
za obraz in kožo „Elsa“,
ki stane samo 2 kroni (2
lončka franko 5 kron). V
nasprotju s pogosto škod-
ljivimi lepotili je popol-
noma neškodljiva. Odstrani
nesnaznosti kože, brani
pred solničnimi marogami,
pegami, zakožnimi črvi, mo-
zolji itd. Namesto ostrega,
pogosto škodljivega mila
naj se vzame za obraz Fel-
lerjevo lilijno milo (1 K)
ali Fellerjevo boraks-milo
(80 vinarjev) in toaletni
umivalni prašek (boraks-
prašek, 1 K).

Bujna rast las

ki naredi vsak obraz lepši, se doseže s Fellerjevo pristno
Tannohina-pomado za rast las „Elsa“. Cene pred vojno
(en lonček št. I. 3 K močnejše vrste št. II. 4 K
50 vin. Za ovoj in poštnino 2 K 30 v. več.
Krepi glavno kožo, zabrani plešo in predčasno osivelost,
učini, da zrastejo novi, zdravi, elastični, dolgi lasje
mladostne barve, naredi krhke lase mehke in elastične
tako da se dajo iz njih narediti lepe frizure. Ne vsebuje
nobenih škodljivih snovi in zasluži torej prednost
pred škodljivimi izdelki, kakor jih pogosto ponujajo
nelekarnari. Za nego brk Fellerjeva maža za brke
1 Krono. Naroči naj so naravnost pri E. V. Fellerju,
lekarnar, Stubica, Elzatr št. 334. (Hrvaško.)

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Francišanska ulica št. 6
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila za
.. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
.. šur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Franc Minár kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo
zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim iz-
stavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico);
brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih.
Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam po-
zove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bol-
niška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-
njeni bolniški list se mora takoj oddati v blagaj-
niški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira
le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba
nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih
lekarnah. Bolniščenina se izplačuje vsako soboto,
če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do
1. popoldne. S pritožbami se je obračati do na-
čelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stoj in franko.

Podplati

se ohranijo, če se na nove ali malo ponošene
čevlje pritrdijo nabitki iz usnja.

Za en par z žeblički cena

za otroke	za dame in dečke	za gospode
26—35	36—42	40—46
K 1-20	K 1-50	K 1-80

Dobe se v zalogi čevljev „P E K O“
Peter Kozina & Ko., Ljubljana,
Breg, nasproti Sv. Jakoba mostu.

